

НАУМЕНКО Володимир Павлович (07(19). 07. 1852, м. Новгород-Сіверський, нині Черніг. обл. — 08. 07. 1919, Київ) — мовознавець, педагог, громадський діяч. Член НТШ. Закін. істор.-філол. факультет Університету св. Володимира в Києві (1873). Відтоді викладав рос. мову і словесність у навч. закладах Києва, зокрема в 2-й чол. (1873–1903) і Фундуклеїв. жін. (1873–94) г-зіях, Колегії Павла Ґалаґана (1880–82), від 1893 — у кадет. корпусі. 1902 придбав у Каневі (нині Черкас. обл.) ділянку землі, де знаходилася могила Т. Шевченка, турбувався про її утримання. 1905 відкрив у Києві приватну г-зію, яку очолював до 1914. Серед її відомих випускників — М. Рильський, М. Алексєєв. Ред. (1897–1906) і видавець (1902–06) ж. «Киевская старина», від 1907 — ред.-видавець ж. «Україна». Член товариства «Стара громада» (1874). Співзасн. (1907), голова (1914–17) Укр. наук. товариства. 19 березня 1917 обраний заступник голови УЦР, від травня того ж року — куратор Київ. шкіл. округи. Один із організаторів Укр. федеративно-демократ. партії (1917). 15 листопада — 15 грудня 1918 — міністр освіти та мистецтв Укр. Держави. У 1919 працював в УАН. 7 липня 1919 заарешт. ЧК, за звинуваченням у контррев. діяльності засудж. до розстрілу. Автор низки статей з питань української мови та історії літ-ри. Проводив значну роботу щодо збирання, опрацювання та впорядкування матеріалів і здійснив

першу редакцію 4-х літер (А–Г) «Словаря української мови» Б. Грінченка. Опублікував низку пам'яток з історії української мови та літ-ри, зокрема епістолярну спадщину М. Максимовича. Розшукав збірку нар. пісень, зібраних З. Доленгою-Ходаковським. Архів Н. зберігається в Інституті рукопису НБУВ. Його ім'ям названо вулицю в Києві. Реабіліт. 1991.

Основні праці

Новеллы Бокаччио в южно-русском пересказе XVII–XVIII вв. // КС. 1885. № 6; Обзор фонетических особенностей малорусской речи. К., 1889; Александр Федорович Кистяковский (Биографический очерк с отрывком из рукописной автобиографии его) // КС. 1895. № 1; «Слово о полку Игореве» как памятник дружинной поэзии // Та само. № 12; Книжная речь у малороссов и русинов // Там само. 1899. № 1; Загальні принципи українського правопису. К., 1917; Вопрос о преподавании на украинском языке // Киев. мысль. 1917, 28 апр.; Руководство для изучения украинского языка в русских школах. К., 1918; Нові матеріали для історії початків української літератури XIX віку. К., 1918.

Рекомендована література

1. Зайцев П. В. П. Науменко: Некролог // Книгарь. 1919. Ч. 25–26;
2. Ільєнко І. Володимир Науменко (1852–1919) // ЛУ. 1992, 6 серп.;
3. Джеджула Ю., Панкова Є. Володимир Науменко // Освіта. 1993. № 1;
4. Вони ж. Жодної вільної хвилини... (портрет Володимира Наумєнка) // КС. 1994. № 1;
5. Палієнко М. Повернення із забуття: Портрет вченого, журналіста, видавця Володимира Наумєнка. К., 1998;
6. Панкова Є. В. Володимир Науменко (1852–1919) // УІЖ. 1998. Вип. 6;
7. Тарахан-Береза З. Святина: Наук.-істор. літопис Тарасової гори. К., 1998;
8. Албул І. Науково-просвітницька діяльність В. П. Наумєнка (1852–1919). Умань, 2010.

С. І. Білокін

Бібліографічний опис:

Науменко Володимир Павлович / С. І. Білокінь // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-70725>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).